

Designing a Model for Creativity Development for Primary School Students (Case Study: Tehran's Education System)

Mehrnaz Mehrang¹, Abbas Khorshidi^{2*}, Nader Barzegar³, Asad Hejazi⁴, Nahid Shafiei³

1. PhD Student, Department of Educational Sciences, Islamshahr Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
2. Full Professor, Department of Educational Sciences, Islamshahr Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
3. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Islamshahr Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
4. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran

ABSTRACT

The aim of the study is to design a model for the development of creativity in primary school students in Tehran. The research method is applied in terms of its objective, qualitative in terms of data type, and a systematic grounded theory (paradigmatic) approach in nature. The target population of the study includes experts in the fields of educational sciences and psychology. Using a purposive sampling method of the theoretical type and based on theoretical saturation, 15 experts were selected for interviews. The research instrument was a semi-structured interview, during which the dimensions, components, and indicators of the model for developing creativity in Tehran's primary school students were outlined. Initially, in-depth interviews with the experts were conducted to develop the interview form. Subsequently, open coding was used to extract the indicators, which were categorized into components and indicators using axial coding. The identified components and indicators were then sent to 15 experts for further analysis through selective coding, interviews, and brainstorming sessions. Consequently, the model was finalized with 5 dimensions, 16 components, and 102 indicators for fostering creativity in primary school students. After final validation and prioritization by the experts, the dimensions, components, and structural indicators of the model were drawn and revalidated by the experts.

Received: 20 Sep 2024

Accepted: 10 Nov 2024

Available Online: 23 Nov 2024

Keywords

Creativity, Causal Factors,
Intervening Conditions,
Contextual Conditions, Strategies,
Outcomes, Outputs

How to cite:

Mehrang, M., Khorshidi, A., Barzegar, N., Hejazi, A., & Shafiei, N. (2024). Designing a Model for Creativity Development for Primary School Students (Case Study: Tehran's Education System). *Study and Innovation in Education and Development*, 4(3), 266-283.

* Corresponding Author:

Dr. Abbas Khorshidi

E-mail: a_khorshidi40@yahoo.com

© 2024 the authors. Published by Institute for Knowledge, Development, and Research.

This is an open access article under the terms of the [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) License.

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

The pace of societal changes today is unparalleled, influencing various sectors, especially education. As societies evolve, the need for creative and adaptive thinking skills in education becomes crucial (1). The integration of technology and rapidly growing information demands an educational system capable of nurturing flexible and precise thought processes. It is widely accepted that creativity, as an essential skill, can be cultivated through well-structured educational interventions, emphasizing the role of educational policymakers, school administrators, teachers, and even parents (2). The foundational role of education in shaping human capital and sustainable national development necessitates a comprehensive scientific consideration of all its facets. As the backbone of society, educational institutions must adapt to societal transformations to fulfill their role in nurturing aware and efficient individuals (3).

Creativity encompasses various psychological and social dimensions and cannot be confined to a single attribute. It is a multidimensional phenomenon, involving personal traits, environmental factors, processes, and products (5). Creativity can be fostered through education, as theorists suggest it involves the generation of new and valuable ideas, a skill that can be developed (6). Historical studies, like those by Torrance at the University of Minnesota, highlight the significant impact of the learning environment on creative thinking (7).

Educators hold a critical position in either fostering or stifling students' creativity. Despite numerous studies, there remains a gap in comprehensive models addressing creativity cultivation, particularly in elementary education (8). Research confirms that everyone has innate creative potential, although it may manifest differently. Thus, fostering creativity is not limited to highly intelligent individuals but is accessible to all with the right support (9). Recent studies emphasize the importance of fostering supportive environments both at home and in schools to enhance creativity (14). The aim of the study is to design a model for the development of creativity in primary school students in Tehran.

METHODS AND MATERIALS

The study employed a systematic grounded theory approach to design a model for creativity development among primary school students in Tehran. The target population consisted of 15 educational experts selected through theoretical sampling. Data collection involved semi-structured interviews, and data analysis was conducted using open, axial, and selective coding. In the first phase, open coding identified initial concepts, which were

grouped into components using axial coding. Selective coding refined these categories into a final model consisting of dimensions, components, and indicators. The research emphasized rigorous validation and refinement processes through expert consultations and brainstorming sessions. The model was confirmed through expert feedback and prioritized accordingly.

FINDINGS

The final model comprises five dimensions, 16 components, and 102 indicators. These dimensions include causal, contextual, intervening, strategic, and outcome factors. The causal dimension encompasses elements such as transformative policies, family influence, and media, highlighting their foundational role in shaping students' creative abilities. For instance, experts identified family support and flexibility in household rules as crucial factors in fostering emotional independence and creativity.

The contextual dimension includes organizational culture, structure, and economic factors, influencing how strategies are implemented. Organizational culture and reduced formalities in school structures emerged as essential components. Additionally, economic support was found to be a significant enabler for effective educational practices.

Intervening conditions, such as educational leadership, teachers' roles, technology integration, and the educational environment, were identified as critical facilitators or barriers. Effective school administrators and innovative teachers were recognized for their significant impact on nurturing creativity. Technology was highlighted as a crucial element in promoting collaborative and interactive learning experiences.

Strategic factors covered planning, curriculum content, teaching methods, and evaluation techniques. The findings stressed the importance of coherent and flexible educational planning and the need for engaging and motivational teaching content. Active and student-centered teaching methods were recommended to foster creative problem-solving and innovation.

Lastly, the outcome dimension focused on individual and social capabilities developed through the model. Individual outcomes included improved cognitive abilities and emotional well-being, while social outcomes emphasized enhanced collaboration and adaptability. Experts noted that fostering creativity helps students navigate complex future challenges and contribute positively to society.

DISCUSSION AND CONCLUSION

The study proposes a robust and comprehensive model for developing creativity in elementary students, emphasizing the multidimensional nature of creativity. The findings reveal that nurturing creativity requires a supportive family environment, adaptable school policies, and the integration of modern technologies. Teachers play a pivotal role in this process, necessitating continuous professional development to remain effective.

Educational leadership should prioritize fostering a creative culture and reducing bureaucratic constraints. The integration of technology in classrooms can provide new avenues for student engagement and collaboration. The proposed strategies, such as active learning methods and formative assessments, align with global best practices in education.

The outcome of this research highlights the significant impact of a well-rounded approach to creativity development. By focusing on both individual and societal benefits, the model addresses the needs of a rapidly changing world. Further research could explore the implementation of this model on a larger scale and its adaptability across different cultural contexts.

In conclusion, the research underscores the critical need for a systematic and validated approach to fostering creativity in primary education, offering practical insights for educators and policymakers. The findings provide a roadmap for enhancing creativity, ultimately contributing to the holistic development of future generations.

طراحی الگوی پرورش خلاقیت برای دانش آموزان دوره ابتدایی (مورد مطالعه: آموزش و پرورش شهر تهران)

مهرناز مهرنگ^۱، عباس خورشیدی^{۲*}، نادر برزگر^۳، اسد حجازی^۴، ناهید شفیعی^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه علوم تربیتی، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲. استاد تمام، گروه علوم تربیتی، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۳. استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۴. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

چکیده

هدف پژوهش طراحی الگوی پرورش خلاقیت برای دانش آموزان دوره ابتدایی شهر تهران است. روش پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر نوع داده کیفی و از نظر ماهیت و نوع مطالعه داده بنیاد سیستمی (پارادایمی) است. جامعه مورد نظر پژوهش شامل خبرگان حوزه علوم تربیتی و روانشناسی می‌باشد، که بر اساس روش نمونه‌گیری آگاهانه از نوع نظری و بر اساس اشباع نظری، ۱۵ نفر خبره برای مصاحبه انتخاب شدند. ابزار پژوهش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود که در آن، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های الگوی پرورش خلاقیت برای دانش آموزان دوره ابتدایی شهر تهران تنظیم شد. برای فرم مصاحبه یادشده ابتدا مصاحبه عمیق با خبرگان انجام شد سپس، با کدگذاری باز، شاخص‌ها احصا شدند و از طریق کدگذاری محوری، در قالب مؤلفه‌ها و شاخص‌ها مقوله‌بندی شد، و برای ۱۵ نفر از خبرگان ارسال و به کمک کدگذاری انتخابی از طریق مصاحبه، و بارش فکری مؤلفه‌ها و شاخص‌ها شناسایی شد. در نتیجه، ۵ بعد، ۱۶ مؤلفه و ۱۰۲ شاخص برای الگوی پرورش خلاقیت برای دانش آموزان دوره ابتدایی نهایی شد. پس از تأیید نهایی و اولویت‌بندی توسط خبرگان، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های سازنده الگو ترسیم شده، و مجدداً الگوی یادشده توسط خبرگان اعتباریابی شد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۶/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۰

تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۰۹/۰۳

کلیدواژه‌ها

خلاقیت، عوامل علی، مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای، راهبردها، پیامدها، برون دادها

شیوه ارجاع دهی:

مهرنگ، مهرناز، خورشیدی، عباس، برزگر، نادر، حجازی، اسد، و شفیعی، ناهید. (۱۴۰۳). طراحی الگوی پرورش خلاقیت برای دانش آموزان دوره ابتدایی (مورد مطالعه: آموزش و پرورش شهر تهران). پژوهش و نوآوری در تربیت و توسعه، ۴(۳)، ۲۸۳-۲۶۶.

نویسنده مسئول:

دکتر عباس خورشیدی

پست الکترونیکی: a_khorshidi40@yahoo.com

© ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است.

روند تغییرات جوامع بشری در جهان امروز از هر زمان دیگری در تاریخ، سریعتر و متنوع تر می‌باشد. این تغییرات که در تمامی جنبه‌های زندگی یافت می‌شوند از چنان پیچیدگی و ضرورتی برخوردارند که عقب ماندن از آنها وسستی در سازگاری با این تحولات می‌تواند به نقص، کندی و انزوای دراز مدت ویا همیشگی جوامع بیانجامد. یکی از حوزه‌هایی که در دو دهه اخیر دستخوش تغییرات بسیار زیادی شده آموزش و پرورش می‌باشد (1).

با توجه به تغییر و تحولات سریع و انفجار دانش و اطلاعات و استفاده از تکنولوژی‌های جدید، جامعه نیازمند کسب مهارت‌های تفکر خلاق، قابل انعطاف و دقیق است. نکته بسیار مهمی که باید به آن توجه داشت این است که خلاقیت قابل پرورش و رشد باشد و این مستلزم تغییر و تحول در نظام آموزشی و به کار گیری شیوه‌های خاصی است که باید دست اندر کاران تعلیم و تربیت از سطوح بالاتر گرفته تا مدیران و معلمان مدارس و حتی اولیای دانش آموزان به آن توجه نمایند (2).

آموزش و پرورش یکی از مهمترین نهادها در جهت آموزش، توسعه و تأمین نیروی انسانی و رکن اصلی در پیشرفت همه جانبه هر کشور است. این نهاد کارکردها و وظایف عمده‌ای در جهت رشد و توسعه پایدار دارد و به عنوان یک نهاد ساختارمند، نیازمند ملاحظه علمی کلیه بخش‌ها و جنبه‌های آن است. آموزش و پرورش را می‌توان مهمترین اندام و به منزله قلب پیکره جامعه دانست که هرگونه تغییراتی در جامعه به وجود می‌آید نهاد آموزش و پرورش همانند دیگر نهادها، از این تغییرات متأثر می‌شود. وظیفه آموزش و پرورش تربیت نیروی آگاه، کارآمد و متعهد برای کشور است. این نهاد می‌تواند موجب شکوفایی سایر بخش‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شود و این استعداد و توانایی تنها با تقویت آموزش و پرورش خلاق ایجاد می‌شود. با مطالعه در سرنوشت و سیر صعودی کشورهای پیشرفته می‌توان به نقش مهم آموزش و پرورش در ارتقا و به فعلیت رسیدن استعداد سایر بخش‌های این کشورها پی برد. به عبارت دیگر، آموزش و پرورش از مهمترین نهادهای اجتماعی می‌باشد. در واقع، کیفیت فعالیت سایر نهادهای اجتماعی تا اندازه زیادی به چگونگی عملکرد آموزش و پرورش بستگی دارد (3).

کیفیت در حال حاضر یکی از محورهای اصلی همه مباحث آموزشی است و ارتقای آن مهمترین وظیفه وزارت آموزش و پرورش است. به ویژه این امر برای دوره ابتدایی اهمیت مضاعفی پیدا می‌کند. چرا که اساس یادگیری فرد در آموزش ابتدایی شکل می‌گیرد، برنامه ریزی در این حوزه در هر کشوری باید طبق سیاست گذاری‌های بلند مدت و حساب شده و براساس کارشناسی‌های دقیق صورت گیرد. کودکانی که وارد مقطع ابتدایی می‌شوند در سنی هستند که بیشترین آمادگی را برای کسب آموزش دارند. این کودکان مانند زمینی هستند که هر بذری که در آن بکاری پرورش می‌یابد و ثمر می‌دهد و این وظیفه ی نهادهای آموزشی که در این زمین بذری مناسب و درست و اصلاح شده بکارند تا محصول مناسب با نیازهای جامعه بدهد (4).

خلاقیت به عنوان یک موضوع روانشناختی و یک پدیده اجتماعی، از دیدگاه‌های مختلف فلسفی و علمی با تعاریف متعدد و متفاوت مطرح شده است. به طور کلی می‌توان از تمام تعاریف نتیجه گرفت که به خلاقیت نمی‌توان با تمرکز بر یک بعد نگریست و هر یک از ابعاد شخصیتی، محیطی، فرایندی و محصولی به تنهایی نمی‌توانند بیانگر ماهیت خلاقیت باشند. لذا خلاقیت مجموع عوامل شخصی، فرایند و محصول است که در یک محیط اجتماعی در حال تعاملند (5).

اساساً در زمینه خلاقیت نظریه‌پردازان معتقدند خلاقیت قابلیت آموزش و تقویت دارد. کینزی گامن¹ معتقد است خلاقیت به وجود آوردن ایده‌ای است که برای شما جدید باشد. تفکر خلاق یک استعداد ذاتی است که با شما به این دنیا آمده است و مجموعه‌ای از مهارت‌هاست که می‌توان آن‌ها را آموخت، توسعه داد و در حل مسائل روزمره به کار بست (6). در دانشگاه مینه‌سوتا «تورنس» روی کودکان خلاق و نیز معلمانی که خلاقیت فکری تعلیم می‌دادند، تحقیقاتی انجام داد. علاوه بر ارتباطی که او بین کارهای خلاق و سن کودکان و نوجوانان پیدا کرد، توانست رابطه مهمی میان خلاقیت و محیطی که در خلاقیت تأثیر می‌گذارد، پیدا کند (7). همچنین، معلمان به عنوان یکی از بهترین عوامل رشد یا تخریب خلاقیت دانش‌آموزان از جایگاهی ویژه در نظام آموزشی برخوردارند. به همین جهت، نقش معلم مورد توجه محققان قرار گرفته است. اغلب این تحقیقات در محورهای شناخت معلمان از خلاقیت و تأثیر ویژگی‌های شخصیتی معلم در خلاقیت دانش‌آموزان بوده است. نتایج به دست آمده از اغلب این پژوهش‌ها نشان داده است که معلمان خلاقیت را نمی‌شناسند (8).

تحقیقات اخیر روان‌شناسان ثابت کرده که همه انسان‌ها خلاق هستند اما خلاقیت در هر فرد مانند استعداد و مهارت‌های ذاتی می‌تواند متفاوت باشد، در واقع ممکن است کسی راه‌های شکوفایی و کشف و پرورش آن را نیافته باشد، و این به معنی خلاق نبودن فرد نیست، بنابراین اینکه خلاق بودن را مختص افراد باهوش و بااستعداد بدانیم اشتباه است (9). در زمینه خلاقیت مطالعات ملی و جهانی انجام گرفته است که در ادامه، برخی از آن‌ها بیان شده است.

بقای، اکبری و طلوعی (۱۴۰۲) پژوهشی با عنوان خلاقیت و نوآوری‌ها در مدارس انجام دادند. نتایج نشان داد، مدرسه و محیط آن می‌تواند سرنوشت یک کودک را تغییر دهد. بنابراین پیشنهاد می‌شود که در تربیت معلمان مجریان آموزش پرورش دقت کافی را باید مبذول داشت از طرفی برای آموزش به روز کردن نیروهای قدیمی این نظام تدابیری از جمله آموزش ضمن خدمت در نظر گرفته شود (10). صالحی نیا و همکاران (۱۴۰۲) پژوهشی با عنوان بررسی نقش رهبری و مدیریت آموزشی در خلاقیت و نوآوری انجام دادند. نتایج نشان داد، سازمان‌های موفق کشف کرده‌اند که رهبری مشارکتی و همکاری جوانانه، بهجای مدیریت قهرمانانه و اقتدارگرا، چیزی است که توانایی سازمان‌ها را گسترش می‌دهد. خلاقیت و نوآوری پدیده‌ای است که محتاج مدیریت نمودن، برنامه داشتن، هدفمند بودن را می‌طلبد و با اراده فردی و جمعی، خودباوری، رنج و تلاش به ثمر نشسته و شکوفایی و پیشرفت را به ارمغان می‌آورد. بنابراین رهبران باید محیطی را که بتواند تجدید ساختار و فرهنگ سازمانی که مشوق خلاقیت و نوآوری است را ایجاد کنند. خلاقیت

¹. Kinsey Goman

سازمانی نیز به این بستگی دارد که چگونه رهبران تنوع در سازمان را مدیریت و تشویق؛ و همچنین یک ساختار رهبری موثر ایجاد می‌کنند که روند نوآوری را در سازمان حفظ می‌کنند (11). فخاری مبارکه و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی الگوی خلاقیت برای دانش آموزان ششم ابتدایی طراحی کردند. یافته‌ها نشان داد که مؤلفه‌های اصلی رهبری و مدیریت آموزشی، تقویت زیرساخت آموزش، روش‌های تدریس و رویکردهای یادگیری و یاددهی، محیط آموزش، محتوای کتب و شیوه ارزشیابی اساس الگوی آموزش خلاق در دوره آموزش ابتدایی پایه ششم ابتدایی است، همچنین معلوم شد که رهبری و مدیریت آموزشی از نفوذ بالا و تاثیرپذیری کمی نسبت به سایر مؤلفه‌ها برخوردار بوده و هیچ متغیری در این الگوی خودمختار نبود (12). جای و سوی ون (۲۰۲۳) پژوهشی باعنوان روابط بین محیط‌های فیزیکی و خلاقیت انجام دادند. نتایج حاکی از آن بود که طراحی فضاهایی آموزشی که بستر مناسبی برای خلاقیت را فراهم آورند و در آن‌ها به دانش آموزان فرصت لازم برای کاوش و تفکر و یافتن راه حل‌های جدید داده شود. برای نیل به این اهداف از روش تو صیفی - تحلیلی استفاده شده است (13). سونجا^۱ (۲۰۲۳) پژوهشی در زمینه رشد خلاقیت در دانش آموزان ابتدایی انجام داد. نتایج پژوهش حاضر عواملی را برای رشد خلاقیت معرفی می‌کند که عبارتند از: ۱- آماده سازی شرایط گام اول پرورش خلاقیت دانش آموزان ابتدایی، اکثر صاحب نظران بر این باورند که اولین گام در پرورش خلاقیت کودکان به وجود آوردن شرایط مناسب در محیط خانوادگی، آموزشی است. ۲- معلم خلاق و نقش او در پرورش خلاقیت دانش آموزان، معلمانی که از خود رفتار خلاق نشان می‌دهند، محیط‌های کلاس درسی به وجود می‌آورند که خلاقیت را ارتقا می‌دهند (14). ساری (۲۰۲۰) پژوهشی در رابطه باتاثیر پرسش بر خلاقیت دانش آموزان در کلاس انجام داد. نتایج نشان داد آموزش پرسشگری به دانش آموزان می‌تواند بر رشد خلاقیت آن‌ها تاثیر مثبتی بگذارد. چراکه وقتی دانش آموزی یادبگیرد چگونه سوال کند همین امر موجب می‌شود که دقتی نسبت به محیط اطراف خود داشته باشد و منجر به رشد خلاقیت او می‌گردد. بنابراین معلم و روش تدریس او می‌تواند بر پرسشگری دانش آموزان در این زمینه موثر باشد (15). بنابراین، علی رغم پژوهش‌های انجام شده در حوزه خلاقیت و همچنین اهمیت مساله پرورش خلاقیت دانش آموزان، آنچه را که محقق پس از بررسی ادبیات حوزه خلاقیت دریافته، آن است که الگوهای موجود، به طور همه جانبه و کاربردی پرورش خلاقیت در میان دانش آموزان دوره ابتدایی را در نظام آموزشی کشور تبیین نماید، از کیفیت بسیار محدودی برخوردار است. لذا، با توجه بافت و گستره آموزشی و فرهنگی کشورمان، ارائه الگویی که بتوان بر اساس آن نظامات اجرایی پرورش دانش آموزان خلاق و به خصوص در دوره ابتدایی را ترسیم نماید به عنوان مساله اساسی این پژوهش در نظر گرفته شده است. لذا با توجه موارد فوق در این پژوهش درصدد پاسخگویی به این سوال هستیم که «الگوی پرورش خلاقیت برای دانش آموزان ابتدایی شهر تهران کدام است؟ تا باطراحی الگوی مناسب پرورش خلاقیت دانش آموزان دوره ابتدایی بتوان ابعاد ومولفه‌های این مهم را استخراج ودر دسترس مجریان و مسئولان آموزش و پرورش، قرار داد. باتوجه به آنچه گفته شد، لذا پژوهشگر به دنبال پاسخ به این سوالات زیر می‌باشد:

۱- الگوی خلاقیت برای دانش آموزان دوره ابتدایی کدام است ؟

1. Sonja

۲- مؤلفه‌ها و شاخص‌های سازنده هر یک از ابعاد الگوی مذکور به ترتیب اولویت (از دیدگاه خبرگان) کدامند؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ اهداف کاربردی از نظر داده‌ها کیفی و از نظر ماهیت و نوع مطالعه داده‌بنیاد داده بنیاد سیستمی (پارادایمی) است جامعه آماری پژوهش حاضر شامل خبرگان حوزه علوم تربیتی و روانشناسی می‌باشد. که با روش نمونه‌گیری آگاهانه از نوع نظری و بر اساس اشباع نظری ۱۵ نفر خبره انتخاب شدند. ابزار سنجش پژوهش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود که بر اساس کدگذاری باز و کدگذاری محوری به دست آمد. سپس، کدگذاری انتخابی از طریق مصاحبه و بارش فکری اجرا شد، که در این مرحله مؤلفه‌ها و شاخص‌ها توسط خبرگان نهایی و اولویت‌بندی شدند. مجدداً الگو بر اساس ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها ترسیم و توسط خبرگان تأیید و اعتباریابی شد. اعتبار و روایی ابزار سنجش به با روش اجماع سه‌سویه به دست آمد. روش‌های گردآوری اطلاعات از طریق مصاحبه عمیق با خبرگان. سپس اجرای کدگذاری باز از یافته‌های مرحله یک و بعد از آن، اجرای کدگذاری محوری به منظور مقوله‌بندی شاخص‌ها در قالب ابعاد و مؤلفه‌ها، و در مرحله بعدی، تنظیم این مهم به صورت یک فرم مصاحبه نیمه‌ساختاریافته تنظیم و بعد از اجرای بارش فکری به مدد خبرگان و استمرار آن تا اشباع نظری که در پایان احصای الگو، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها توسط خبرگان اعتباریابی و اولویت‌بندی شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها طی سه مرحله کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی انجام گرفت. مهمترین بخش کار در تحلیل داده‌های پژوهش، کدگذاری (باز، محوری و انتخابی) بود که به شرح ذیل انجام شد:

کدگذاری باز: مصاحبه‌ها پیاده و داده‌ها یکسان سازی شدند و مطابق با ادبیات نظری پژوهش اصطلاحات علمی برای آن‌ها انتخاب شد و فهرستی از مفاهیم بدست آمد. سپس مفاهیم بدست آمده مقوله بندی شدند.

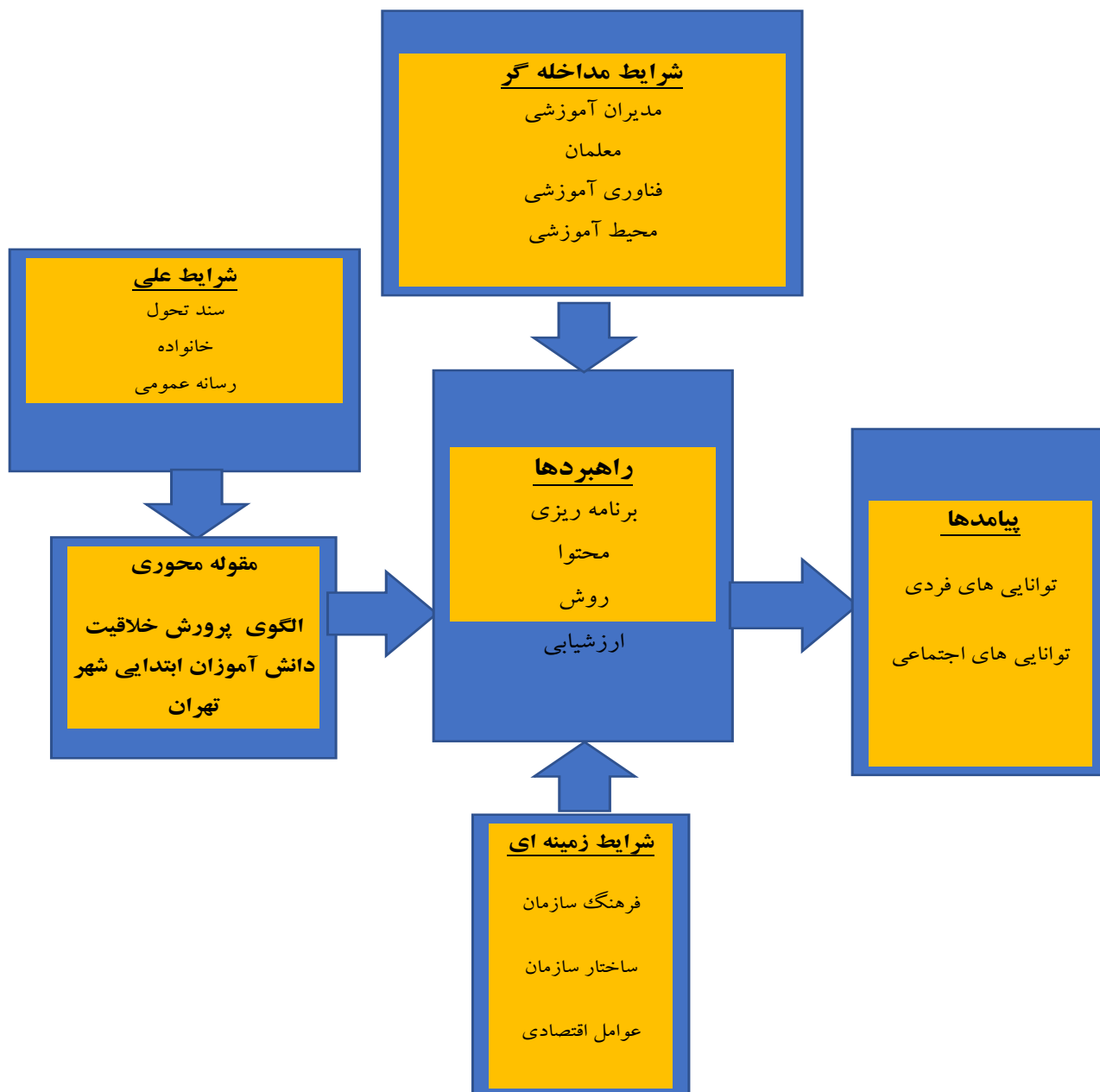
کدگذاری محوری: مقوله‌های بدست آمده بهم دیگر مرتبط شدند. با این کار بین کدهای تولید شده در کدگذاری باز، رابطه برقرار شد.

کدگذاری انتخابی: در این مرحله فرآیند یکپارچه سازی و بهبود و پالایش مقوله‌ها انجام شد به این ترتیب که محقق با ایجاد یک آهنگ و چیدمان خاص بین مقوله‌ها، آن‌ها را برای ارائه و شکل دهی یک نظریه تنظیم نمود که این امر از طریق کشف مقوله مرکزی امکان پذیر گردید.

یافته‌ها

الگوی خلاقیت برای دانش آموزان دوره ابتدایی کدام است ؟

در نتیجه پژوهش الگوی پرورش خلاقیت برای دانش آموزان دوره ابتدایی به شرح زیر می‌باشد:

شکل ۱. الگوی پرورش خلاقیت دانش آموزان ابتدایی شهر تهران

۲- مولفه‌ها و شاخص‌های سازنده هر یک از مولفه‌های الگوی مذکور (از دیدگاه خبرگان) به ترتیب اولویت کدامند؟
 برای پاسخ به این سوال، محقق اقدام به احصاء مصادیق مرتبط با خلاقیت دانش آموزان نمود. ابتدا چک لیست مصاحبه تهیه شد و سپس نظرات خبرگان اخذ شد. با انجام مصاحبه با خبرگان مصادیق بیشماری بدست آمد که نشان داد خلاقیت دانش آموزان ابتدایی می‌تواند متفاوت از سایر مقاطع دیگر باشد. نتیجه مصاحبه نیمه ساختاریافته با خبرگان منجر به شناسایی ۸۶ کد اولیه (مفهوم کلیدی) گردید. در جدول ذیل تعدادی از کدهای اولیه شناسایی شده از متن مصاحبه-ها ارائه شده است:

جدول ۱. نمونه متن مصاحبه‌ها و شاخص‌ها استخراجی

متن مصاحبه	شاخص‌های استخراجی
خانه باید علاوه بر اینکه چارچوب تربیتی خاصی داشته باشه بچه‌ها از آزادی عمل برخوردار باشن وقوانین خشک و باید ونباید نداشته باشه البته گفتم در چارچوب خاصی یعنی رعایت اعتدال مهمه همچنین توجه به استقلال عاطفی در خانه واینکه والدین سعی کنند بچه‌ها رو از نظر عاطفی مستقل بار بیارن	قرار ندادن قوانین خشک و دست و پا گیر در منزل داشتن استقلال عاطفی در محیط خانواده
تا زیر ساختار لازم نشه نمیتونیم انتظار نتایج درخشان از آموزش و پرورش داشته باشیم برای پرورش خلاقیت باید زیرساختار فنی انسانی و... را آماده کنیم. هرچی ساختارهای رسمی وقوانین خشک کمتر باشند موفقیت در این زمینه بیشتره	فراهم شدن زیرساخت‌های سیستمی، فرایندی، اجرایی و فنی برای تفکر و اندیشیدن کاهش رسمیت ساختار سازمانی
در مدارس باید تفکر آزاد را پذیرا باشیم و سوال کردن را بعنوان امر پسندیده محسوب کنیم چرا که همین سوال کردن درست زمینه خلاقیت را فراهم می‌کند	استقبال از روحیه آزاد اندیشی و پرسشگری

مولفه‌های سازنده الگوی خلاقیت دانش آموزان ابتدایی کدامند؟

پس از شناسایی کدهای باز(شاخص‌ها) مرتبط با خلاقیت دانش آموزان ابتدایی از متن مصاحبه‌ها، محقق اقدام به دسته بندی شاخص‌ها نموده است. از آنجا که واحد اصلی تحلیل برای کدگذاری باز و محوری، مفاهیم هستند، هنگام تجزیه و تحلیل، مفاهیم از طریق عنوان گذاری توسط محقق، به طور مستقیم از رونوشت مصاحبه شرکت کنندگان و یا با توجه به موارد مشترک کاربرد آن‌ها ایجاد شدند و نسخه ی پیاده شده مصاحبه‌ها برای یافتن شاخص‌ها و مولفه‌ها به طور منظم مورد بررسی قرار گرفتند که بر اساس آن، ۱۴ مولفه به عنوان عواملی که منجر به خلاقیت دانش آموزان ابتدایی می‌شود شناسایی شد. بنابراین چند مفهوم (شاخص) با همدیگر یک دسته کلی ایجاد نمودند که از آن‌ها به کد محوری یاد می‌شود. کدهای محوری شناسایی شده به همراه کدهای باز (شاخص‌ها) در جدول شماره ۲ ارائه شده است (جهت جلوگیری از اطناب متن فقط به تعداد شاخص‌های احصا شده در هر مولفه اکتفا می‌کنیم).

جدول ۲. ابعاد، مولفه‌ها و تعداد شاخص‌های الگوی خلاقیت دانش آموزان ابتدایی در کدگذاری محوری

ابعاد	مولفه‌ها	تعداد شاخص‌ها
علی	محیط آموزشی	۴
	خانواده	۶
	رسانه	۵
زمینه‌ای	فرهنگ سازمان	۷
	ساختار سازمان	۷
مداخله‌گر	مدیران آموزشی	۸
	معلمان	۱۲
راهبردی	اسناد بالا دستی	۵
	اهداف	۳
	محتوا	۵
	روش	۵
	ارزشیابی	۴
	پیامدها	توانایی فردی
	اثرات اجتماعی	۶

سپس در مرحله کدگذاری انتخابی مولفه‌های بدست آمده در دسته‌های انتزاعی تری قرار گرفتند و بعد از برگزاری جلسه بارش فکری با خبرگان ابعاد الگوی خلاقیت دانش آموزان ابتدایی را شکل دادند. به این ترتیب ۱۰۲ کد باز (شاخص) در قالب ۱۶ کد محوری (مولفه) و مولفه‌ها در قالب ۵ کد انتخابی (بعد) دسته بندی شدند. ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های بدست آمده در جدول ۳ ارائه شده است (جهت جلوگیری از اطباب متن فقط به تعداد شاخص‌های احصا شده در هر مولفه اکتفا می‌کنیم).

جدول ۳. ابعاد، مؤلفه‌ها و تعداد شاخص‌های الگوی پرورش خلاقیت دانش آموزان ابتدایی در کدگذاری انتخابی

ابعاد	مولفه‌ها	تعداد شاخص‌ها
علی	سند تحول	۵
	خانواده	۶
زمینه‌ای	رسانه عمومی	۵
	فرهنگ سازمان	۷
	ساختار سازمان	۷
	عوامل اقتصادی	۶
مداخله‌گر	مدیران آموزشی	۹
	معلمان	۱۳
	فن آوری آموزشی	۴
راهبردی	محیط آموزشی	۶
	برنامه ریزی	۵
	محتوا	۵
	روش	۵
	ارزشیابی	۴
پیامدها	توانایی‌های فردی	۹
	توانایی‌های اجتماعی	۶

در مرحله پایانی با اجرای جلسه بارش مغزی کلیه مولفه‌ها و شاخص‌های بدست آمده مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. ابتدا مولفه‌ها و شاخص‌های بدست آمده برای ۲۰ نفر از خبرگان ارسال شد و نظرات آن‌ها اخذ شد. نظرات جمع آوری شده روی عوامل بدست آمده اعمال شد و مجدداً برای خبرگان ارسال شد و تاییدیه مربوطه اخذ شد.

اعتباریابی نظری الگو: در این مرحله ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های طراحی الگوی پرورش خلاقیت برای دانش آموزان دوره ابتدایی در قالب یک الگو تنظیم و توسط خبرگان اعتباریابی شد و ضریب نسبی روایی محتوا (CVR) محاسبه شد و عوامل تشکیل دهنده الگو مورد تایید قرار گرفتند.

سپس برای اعتباربخشی مجدداً به مولفه‌ها و شاخص‌های بدست آمده جلسه بارش مغزی با حضور پنج نفر خبره دانشگاهی برگزار شد و ضمن اعمال نظر خبرگان، از آن‌ها در خصوص اولویت مولفه‌ها و شاخص‌ها نظرخواهی شد که نتایج آن در جدول شماره ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. اولویت بندی مولفه‌های الگوی پرورش خلاقیت برای دانش آموزان دوره ابتدایی

ابعاد	مولفه‌ها	اولویت مولفه‌ها
علی	سند تحول	۱
	خانواده	۲
	رسانه عمومی	۳
زمینه‌ای	فرهنگ سازمان	۱
	ساختار سازمان	۲
	عوامل اقتصادی	۳
	مدیران آموزشی	۱
مداخله‌گر	معلمان	۲
	فن آوری آموزشی	۳
	محیط آموزشی	۴
	برنامه ریزی	۱
راهبردی	محتوا	۲
	روش	۳
	ارزشیابی	۴
	توانایی‌های فردی	۱
پیامدها	توانایی‌های اجتماعی	۲

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ارائه الگوی خلاقیت برای دانش آموزان دوره ابتدایی شهر تهران انجام شده است و نهایتاً ۱۰۲ شاخص، ۱۶ مولفه در ۵ بعد برای الگوی مزبور طی یک پژوهش کیفی با رویکرد داده بنیاد پارادایمی بدست آمده است. ابعاد سازنده الگوی سیستمی مشتمل بر پنج بعد شامل عوامل علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبری و پیامدها می‌باشد که قالب ۱۶ مولفه یعنی: سند تحول، خانواده، رسانه عمومی، فرهنگ سازمان، ساختار سازمان، عوامل اقتصادی، مدیران آموزشی، معلمان، فن آوری آموزشی، محیط آموزشی، برنامه ریزی، محتوا، روش، ارزشیابی، توانایی‌های فردی و توانایی‌های اجتماعی را در بر گرفته‌اند. در نهایت، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد هر یک از مؤلفه‌های به دست آمده، از شاخص‌هایی تشکیل شده‌اند. در تبیین یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان بیان نمود که به مدد این الگو می‌توان به عوامل مهم پرورش خلاقیت برای دانش آموزان دوره ابتدایی پی برد. رشد خلاقیت در دانش آموزان دوره ابتدایی از اهمیت زیادی برخوردار است. خلاقیت یعنی به‌کارگیری توانایی‌های ذهنی برای ایجاد یک فکر یا مفهوم جدید که برخی نیز آن را به ترکیب ایده‌ها یا ایجاد پیوستگی بین ایده‌ها تعبیر کرده‌اند. می‌توان گفت کودکان قبل از ورود به مدرسه ذهنی فعال و بسیار انعطاف‌پذیر دارند اما متأسفانه با ورود به مدرسه شور و نشاط و خلاقیت پیشین خود را به کناری نهاده و با قوانین و قواعد خشک مدارس همسو می‌شوند.

همچنین نتایج حکایت از آن دارد که پرورش خلاقیت دانش آموزان ابتدایی دارای مولفه‌های مختلفی است که در این پژوهش ابتدا در بعد شرایط علی مولفه‌های سند تحول، خانواده، رسانه عمومی بدست آمده است. در تبیین شرایط علی می‌توان گفت، شرایط علی مقوله‌هایی مربوط به شرایطی که بر مقوله محوری تأثیر می‌گذارند. شرایط علی رویدادهایی است که موقعیت‌ها، مباحث و مسائل مرتبط با پدیده را خلق و تا حدودی تشریح می‌کنند که چرا و چگونه افراد و گروه‌ها به این پدیده مبادرت می‌ورزند. در واقع، منظور از شرایط علی، رویدادها و اتفاقاتی است که بر این پدیده تأثیر گذاشته و منجر به بروز آن می‌شوند. اما در مورد مولفه‌های شرایط علی که عبارتند از: سند تحول، خانواده، رسانه عمومی می‌باشد یکی از مهم‌ترین مسائل در برنامه‌ریزی و اتخاذ تصمیم‌گیری‌ها را توجه به اسناد بالادستی از جمله سند تحول، قانون اساسی، رهنمودهای رهبر معظم انقلاب به ویژه بیانیه گام دوم و... می‌باشد. سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش، به مثابه نقشه راهی برای تحقق ارزش‌ها و آرمان‌های متعالی انقلاب اسلامی است.

از طرف دیگر، خانواده، اولین و بادوام‌ترین عامل تکوین شخصیت کودکان و نوجوانان و زمینه‌ساز رشد جسمانی، اخلاقی، عقلانی و عاطفی آنان است. به عبارت دیگر، رشد و پرورش خلاقیت در گرو رشد تفکر و قوای اندیشه است. به طوری که سقراط هدف اصلی تعلیم و تربیت را پرورش نیروی تفکر و اندیشه در انسان ذکر می‌کند. در این میان خانواده به عنوان اولین نهادی که کودک را پرورش می‌دهد، نقش بسیار مهمی در بروز خلاقیت و پرورش آن دارد. در واقع توانایی‌ها، عکس‌العمل‌ها و مهارت‌های کودکان به نظام تربیتی و آموزشی خانواده وابسته است. همچنین علاوه بر خانواده می‌توان به نقش مهم رسانه‌ها در عصر حاضر اشاره کرد. ونقشی که در تقویت خلاقیت کودکان می‌تواند داشته باشند. آن‌ها فرصت‌هایی برای یادگیری خلاق و مشارکت فعال در فضاهای دیجیتال فراهم می‌کنند و به توسعه توانایی‌های کودکان کمک می‌کنند. همچنین، استفاده از فناوری و رسانه در آموزش اولیه کودکان می‌تواند به تقویت تفکر محاسباتی، برنامه‌نویسی و درک بهتر نمایش‌های رسانه‌ای منجر شود. بنابراین، رسانه‌ها می‌توانند به عنوان ابزاری برای پشتیبانی از تخیل و خلاقیت کودکان عمل کنند.

در تبیین بعد دوم می‌توان گفت، شرایط زمینه‌ای، شرایطی است که راهبردها و اقدامات تحت آن، به اداره پدیده می‌پردازند. که شامل مولفه‌های فرهنگ سازمان، ساختار سازمان و عوامل اقتصادی می‌باشد. کارمندان و کارکنان در هر سازمان، علاوه بر عملکرد متداول، رفتارهای خاصی هم دارند که مطابق با ارزش‌های آن سازمان است. این شیوه‌های رفتاری یا توسط مدیر تعیین شده است یا خود کارمندان به مرور زمان و با قرار گرفتن در محیط سازمان، آن را آموخته‌اند. همچنین برای تحقق اهداف سازمان بررسی ساختار سازمانی از ضروریات می‌باشد. در واقع ساختار سازمانی روشی است که به وسیله آن گردش کار در یک سازمان به جریان می‌افتد. این ساختار به افراد در واحدهای مختلف سازمان دهد تا در انجام وظایف فردی خود با یکدیگر همکاری داشته باشند تا بتوانند درخواست‌های مدیریت ارشد سازمان را محقق کنند. ناگفته نماند که تحقق همه امور در گروی عوامل اقتصادی میسر می‌گردد.

شرایط مداخله‌گر به عنوان تسهیل‌گر یا محدودکننده راهبردها عمل می‌کند. این شرایط، اجرای راهبردها را تسهیل و تسریع کرده و به عنوان یک مانع، دچار تاخیر می‌نمایند. که مدیران آموزشی، معلمان، فن آوری آموزشی، محیط آموزشی بعنوان شرایط

مداخله‌گر پژوهش حاضر معرفی شدند. مسئله خلاقیت از مهم‌ترین مسائل در قلمرو روانشناسی آموزشی است، با توجه به این امر باید مدیرانی مبتکر و خلاق را برای رده‌های متفاوت مدیریت برگزید، مدیران توانمندی که قادر باشند با اتخاذ تدابیر و شیوه‌های بایسته، به ویژه در دستگاه آموزش و پرورش، زمینه را برای تجلی و بروز استعدادها و خلاقیت‌های معلمان و دانش‌آموزان فراهم آورند. البته این امر مستلزم تدوین طرح‌ها و برنامه‌های گوناگونی است که مدیران مدارس باید با اجرای تدریجی آن‌ها، تحول، تحرک و تغییرات جدیدی در واحدهای آموزشی پدید آورند. بطور کلی، برنامه ریزی در تمام سطوح مدیریت، بویژه مدیریت مدرسه، مستلزم داشتن اندیشه خلاق، ارائه ابتکارات جدید، ورزیدگی و مهارت در بکارگرفتن منابع و عوامل متعدد است. بنابراین با توجه به نقش مهم مدیران در هماهنگی کلیه فعالیت‌های معلمان و دانش‌آموزان و ایجاد خلاقیت در محیط استفاده از فناوری‌های نوین آموزشی محقق می‌گردد. فناوری‌های آموزشی محیط‌های یادگیری قدرتمندی را به وجود می‌آورد و موجبات برقراری کارگروهی، ارتباطات اجتماعی و روانی و نیز تعامل همکاران و تعامل معلمان با دانش‌آموزان را برای غلبه بر موانع زمان و فضا فراهم می‌کند. و موجب تعالی و خلاقیت افراد در مدرسه می‌شود.

بنابراین می‌توان گفت، مدیران آموزشی توانمند کسانی هستند که، دائماً از خلاقیت حمایت می‌کنند، بازخورد منظم ارائه می‌کنند و به دنبال فرصت‌هایی برای افزایش دانش افراد در سازمان خود هستند. خلاقیت در سطح شخصی سودمند است؛ زیرا به مشارکت کارکنان و معلمان کمک می‌کند و همچنین یک پیروزی برای مدرسه است که از مزایای نیروی کار و معلمان ماهرتر بهره می‌برد.

بعد چهارم اشاره به راهبردهای الگوی خلاقیت می‌کند. راهبردها و اقدامات، طرح‌ها و کنش‌هایی‌اند که به طراحی مدل کمک می‌نمایند. برنامه ریزی، محتوا، روش، ارزشیابی مولفه‌های بدست آمده می‌باشند. یکی از مواردی که موجب اهمیت برنامه ریزی در مدیریت زمان می‌شود، به موقع انجام گرفتن کارها است. ویژگی یک برنامه ریزی مطلوب، در نظر گرفتن اولویت‌ها، قابلیت تغییر، وضوح و مشخص بودن هر چیز و زیبایی و انگیزه بخش بودن آن است. همچنین از عوامل کلیدی در فرآیند یادگیری، محتوای آموزشی است. این محتوا نقش بسیار مهمی در انتقال اطلاعات، دانش، و مهارت‌ها به مخاطبان دارد. محتوای آموزشی به شکل یک راهنما، منبع یادگیری و راهکارهای عملی برای فراگیران عمل می‌کند. اما باید توجه داشت که برای ارایه هر نوع محتوا به روش خاصی نیاز است. به عبارت دیگر، انتخاب روش تدریس بستگی به این دارد که چه راهبردهایی برای کلاس و دانش‌آموزان مناسب است و این به فلسفه‌ی آموزشی، جمعیت‌شناسی کلاس، حوزه(های) موضوعی و اهداف مرکز آموزشی‌ای بستگی دارد که در آن فعالیت آموزشی صورت می‌گیرد. از طرف دیگر، فعالیت‌های آموزشی هر کشور را می‌توان سرمایه‌گذاری یک نسل برای نسل دیگر دانست. هدف این سرمایه‌گذاری توسعه انسانی است. با توجه به گستردگی و پیچیدگی فعالیت‌های آموزشی و لزوم اطلاع از نتایج عملکرد آن‌ها، ارزشیابی برنامه‌ها، کارکنان و خدمات آن‌ها می‌تواند نقش مؤثری در فراهم آوردن کیفیت آموزشی و در نتیجه بالا رفتن عملکرد افراد داشته باشد.

در تبیین بعد پنجم پژوهش حاضر که اشاره به پیامدها دارد می‌توان گفت، پیامدها شامل خروجی‌های تاثیرگذار مشهود و نامشهودی است که با اعمال برنامه خاص بدست می‌آید و می‌توان گفت نتایج مستخرجه از طرح می‌باشد. که توانایی‌های فردی و توانایی‌های اجتماعی مولفه‌های بدست آمده برای بعد پیامدها می‌باشد. خلاقیت به عنوان یکی از مهم‌ترین مهارت‌هایی که کودکان می‌توانند در طول رشد خود به آن دست پیدا کنند، دارای اهمیت بسیار زیادی است. در واقع، خلاقیت به کودکان کمک می‌کند تا درک بهتری از دنیای پیرامون خود پیدا کنند، با مشکلات روبرو شوند، تفکرات خود را بیان کنند و راه‌حل‌های نوآورانه برای مسائل پیش رو پیدا کنند. همچنین، داشتن مهارت خلاقیت به کودکان کمک می‌کند تا ایده‌های خود را به صورت خلاقانه و موثر بیان کنند و برای پیشرفت و توسعه خود از آن استفاده کنند. بنابراین می‌توان گفت از دو جنبه (فردی و اجتماعی) خلاقیت مهم است. اولین جنبه این است که داشتن مهارت خلاقیت، به کودکان کمک می‌کند تا از نظر روانی بهتر و سالم‌تر باشند. زیرا کودکانی که مهارت خلاقیت را در خود تقویت کرده‌اند، احساس رضایت بیشتری در زندگی خود دارند و به راحتی با مسائل و مشکلات زندگی مقابله می‌کنند.

جنبه دوم این است که داشتن مهارت خلاقیت به کودکان کمک می‌کند تا در آینده به بهترین شکل ممکن در بازار کار عمل کنند، زیرا شرکت‌ها و سازمان‌های مختلف همواره به دنبال افرادی با ایده‌های خلاق و نوآورانه هستند. بنابراین این قبیل اقدامات در قالب مولفه‌ها و شاخص‌های می‌تواند منجر به پرورش خلاقیت در دانش آموزان ابتدایی شوند. بر اساس یافته‌های پژوهش گردد. از حیث همسویی با یافته‌های سایر پژوهش‌ها می‌توان گفت یافته‌های پژوهش حاضر با پژوهش‌های مانند بقای اکبری و طلوعی (۱۴۰۲) از حیث مولفه محیط آموزشی (10)، صالحی نیا و همکاران (۱۴۰۲) از حیث مولفه‌های مدیر و رهبری آموزشی، محیز و فرهنگ سازمان (11)، فخاری مبارکه و همکاران (۱۴۰۱) از حیث مولفه‌ها زیر ساخت و ساختار سازمان، محیز آموزشی، محتوا، ارزشیابی و رهبری و مدیریت آموزشی (12)، جای هوا و سوی سون (۲۰۲۳) از حیث مولفه‌ها محیط و فضای آموزشی (13)، سونجا (۲۰۲۳) از حیث مولفه‌های خانواده، معلم و محیط آموزشی (14) و ساری (۲۰۲۰) از حیث مولفه معلم همسو بود (15).

پژوهش حاضر دارای محدودیت‌های بوده مانند:

- این پژوهش با استفاده از روش کیفی انجام شده اگر همزمان بصورت آمیخته انجام می‌شد نتایج آن اعتبار بیشتری داشت.
- محدودیت زمانی برخی خبره‌ها که موجب طولانی شدن فرایند مصاحبه‌ها شد.
- در پایان پیشنهادهای زیر ارائه می‌شوند:

- اجرای پژوهش در سطح وسیع‌تر، تا قابلیت تعمیم‌پذیری نتایج نیز افزایش یابد. از راه مقیاس استاندارد و جامع‌تر که مورد

استفاده گسترده باشد.

- انجام پژوهش‌هایی که بتواند آثار سیاست‌ها و برنامه‌های کلان را بر تقویت ابعاد و مؤلفه‌های شناسایی شده بررسی کنند.

- انجام مقایسه‌های تطبیقی در حوزه پرورش خلاقیت دانش آموزان جهت الگو برداری در پژوهش‌های آتی.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازن اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازن و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

منابع

1. Robinson K, Aronica L. Creative Schools. Tehran: Tik and Avaye Noor Publishing; 2020.
2. Mohammadi L, editor The role of teaching methods in fostering creativity among elementary students. First International Conference on Psychology, Educational Sciences, and Social Studies; 2018; Hamadan.
3. Soudagar E, editor Examining the impact of teachers' information literacy on fostering creativity among elementary students in Hamoun. Fifth National Conference on New Approaches in Education and Research; 2020; Mahmoudabad.
4. Safaee N, Zarei E, Samavi A. Designing and modeling a curriculum based on creative thinking skills for elementary school students. Educational Technologies. 2021;15(3):579-90.
5. Ranjbar M, editor The impact of art on teaching, learning, and fostering creativity in students. Third International Conference on Psychology, Educational Sciences, and Social Studies; 2020; Hamadan.
6. Bereczki EO, Kárpáti A. Teachers' beliefs about creativity and its nurture: A systematic review of the recent research literature. Educational Research Review. 2017. doi: 10.1016/j.edurev.2017.10.003.
7. Avila HA. Creativity in the English class: Activities to promote EFL learning. How. 2019;22(2):91-103. doi: 10.19183/how.22.2.141.
8. Białkiewicz A. Architectural competitions support student creativity. World Transactions on Engineering and Technology Education. 2020;18(2):157-62.
9. Cenberci S. The Investigation of the Creative Thinking Tendency of Prospective Mathematics Teachers in Terms of Different Variables. Journal of Education and Training Studies. 2018;6. doi: 10.11114/jets.v6i9.3434.
10. Baqaei H, Akbari S, Toloui L, editors. Creativity and innovations in schools. The First International Conference on Sociology, Social Sciences, and Education with a Future Perspective; 2023; Bushehr.
11. Salehi Nia M, Bashghareh V, Karimi E, Ahmadi M. Investigating the role of leadership and educational management in creativity and innovation. New Research Approaches in Management Sciences. 2023(39):45-68.
12. Fakhari Mobarakeh F, Etemadi Ahari A, Saber Gorgani A. A creative teaching model for elementary students (emphasizing sixth-grade students). Leadership and Educational Management Quarterly. 2022;12(1):197-228.
13. Jae Hwa L, Soyeon L. Relationships between physical environments and creativity: A scoping review. Thinking Skills and Creativity. 2023;48. doi: 10.1016/j.tsc.2023.101276.
14. Sonja V. Development of creativity in elementary school. Journal of Creativity. 2023;33(2):33-48. doi: 10.1016/j.yjoc.2023.100055.

15. Sari FW. Inquiry Based Teaching in Writing Classroom: the Effectiveness to the Students' Creativity. Journal of English Language Teaching and Islamic Integration (JELTII). 2020;3(01):244-64.